

Astrid Lindgrenová

Emil & Lönneberga

Emil & Lönneberg

Astrid Lindgrenová

Emil & Lönnebergy

slovar

Copyright © Astrid Lindgren 1963
Translation © Mária Bratová 2004, 2020
Slovak Edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2004, 2020

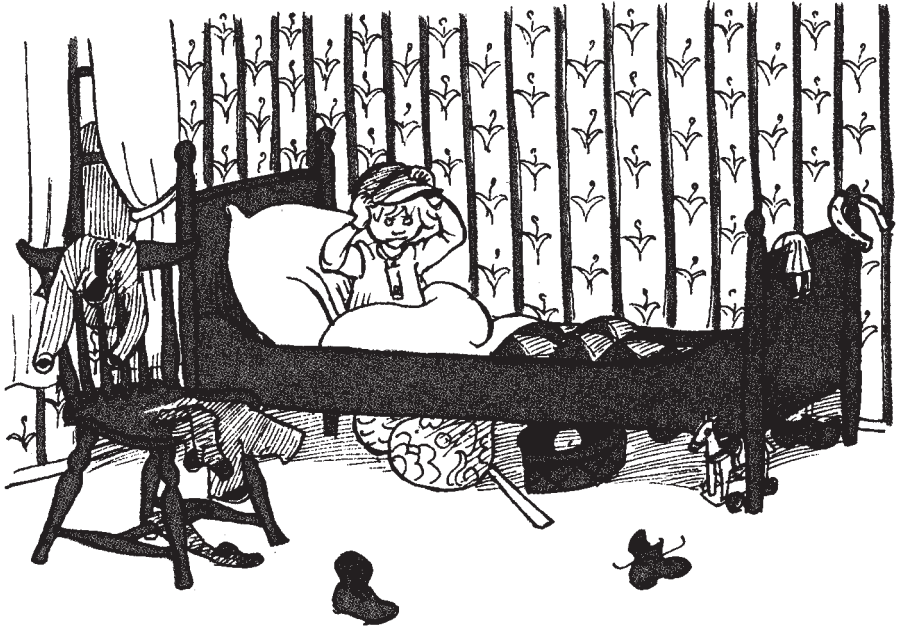
Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-4851-4

OBSAH

Utorok 22. mája	
Ako Emil vopchal hlavu do polievkovej misy	15
Nedeľa 10. júna	
Ako Emil vytiahol Idušku na stožiar	41
Nedeľa 8. júla	
Ako si Emil na Hultsfredskej lúke vyhodil z kopýtka	75

Emil z Lönnebergu – tak volali istého chlapca, ktorý býval v Lönneberge. Bol to malý, svojrázny divoch, vôbec nie taký milý, ako ste vy. Hoci na pohľad vyzeral dosť milo, to treba uznať. Najmä keď práve nekričal. Mal modré oči, guľatú tvár s lícami ako červené ruže a svetlé, ako páper jemné vlasy. Všetko na ňom vyzeralo akosi milo, až by sa mohlo zdať, že Emil je naozajstný anjel. No radšej si nič nenavrávajte. Mal päť rokov a silu ako menší vôl, býval na majeri Katthult, v dedine Lönneberga v Smålande. Prirodzene, rozprával smålandským nárečím, zlatko naše malé, no na tom nemohol nič zmeniť. V Smålande je to totiž bežné. Keď napríklad chcel svoju čiapku, nepovedal normálne: „Chcel by som si dať čiapku.“ On povedal toto: „Dal bych si šiltofku.“

Jeho „šiltovka“ bola šiltovka s čiernou strieškou, ale inak modrá a celkom pekná. Kúpil mu ju ocko, keď raz zašiel do mesta. Emil sa čiapke veľmi tešil, ba večer, keď už mal ísť spať, vyhlásil: „Dal bych si šiltovku!“ Jeho mamka si nemyslela, že by ju mal mať aj v posteli. Chcela mu ju zavesiť na vešiak do predsieni, no Emil vyvádzał, až sa v celej Lönneberge ozývalo: „Chcem šiltovku!“

A tak Emil spával v čiapke celé tri týždne. Nič proti tomu, aj keď to vyzeralo trohu strelene. Hlavne, že Emil dosiahol, čo chcel, a to mu stačilo. Lebo najdôležitejšie sa mu videlo to, že nebolo po maminej vôli. Presne ako raz na Vianoce, keď sa pokúsila Emila prinútiť, aby jedol varený bôb, lebo zelenina je vraj zdravá. Aj vtedy sa Emil zaťal.

„Vari ty *nikdy* nebudeš jedávať zeleninu?“ spýtala sa ho mamka.

„Čoby nie,“ odvetil Emil, „ale len *ozajstnú* zeleninu.“

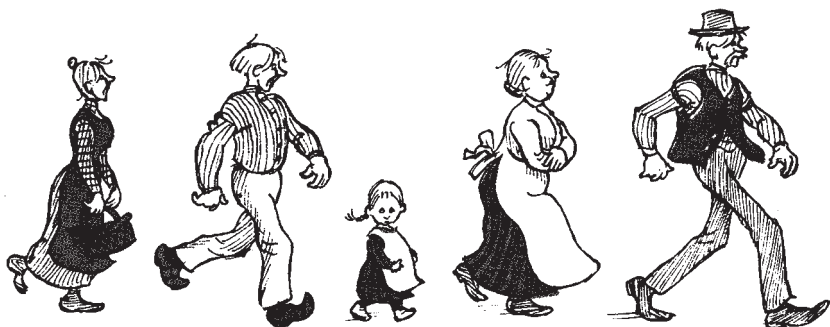
A tak podišiel k vianočnému stromčeku, ticho sa podeň usadil a začal ho ohlodávať. Dost rýchlo ho to prešlo, lebo ihličie v ústach nepríjemne pichalo. Takýto svojrázny bol Emil. Najradšej by bol rozkazoval mamke, ockovi, celému Katthultu,

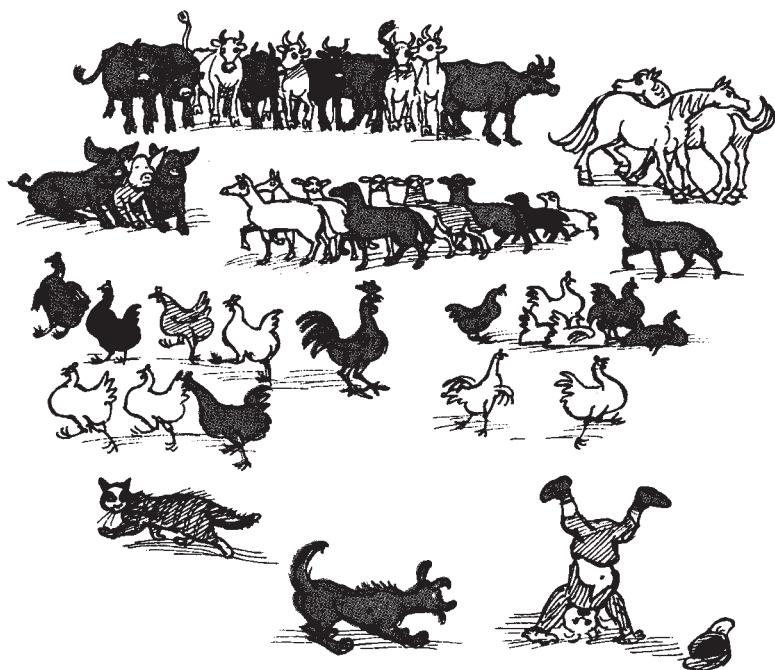
a úplne najradšej celej Lönneberge, ibaže s tým by obyvatelia Lönnebergu sotva súhlasili. „Úbohí Svenssonovci z Katthultu, človek ich pre toho chlapčiska naozaj ľutuje,“ hovorievali. „Z toho nikdy nič poriande nebude.“

A toto si naozaj mysleli všetci v Lönneberge! No keby boli vedeli, kam až to Emil dotiahne, inak by o ňom rozprávali! Keby vedeli, že raz, keď vyrastie, stane sa z neho vážený predseda okresného úradu! Pravda, vy asi neviete, čo to značí byť predseda okresného úradu, no môžem vám povedať, že je to veľmi správna a čestná práca, a Emil sa ním skutočne stal.

My sa však vrátíme do čias, keď bol Emil ešte malý a býval na katthultskom gazdovstve v Lönneberge na Smålande spolu so svojím ockom Antonom Svenssonom, svojou mamkou, ktorá sa volala Alma Svenssonová, a so svojou sestričkou Iduškou. Na Katthulte mali aj paholka, ten sa volal Alfréd, a slúžku, ktorá sa volala Lina. Lebo v časocho, keď bol Emil malý, boli ešte aj slúžky a paholkovia, a to nielen v Lönneberge, ale vlastne na všetkých gazdovstvách. Paholkovia orali a starali sa o kone a dobytok, zväžali seno a sadili zemiaky, slúžky zasa dojili kravy, prali, umývali a spievali deťom.

Teraz už viete, kto býval na Katthulte – ocko Anton, mamka Alma, malá Idka, Alfréd a Lina. No a potom dva kone, pár volov, osem kráv, tri prasiatka,

desať oviec, pätnásť sliepok, jeden kohút, mačka a pes. No a ešte Emil. Katthult bolo nevelké, veľmi pekné gazdovstvo s červeným domom, čo stál na kopčeku medzi jablňami a orgovánovými kríkmi. Okolo neho sa rozprestierali polia a lúky, pastviny, jazero a veľký, prevelký les.

Na Katthulte mohol byť pokoj a ticho, ale to by tu nesmel bývať Emil.

„Ten chlapec len zriedkakedy nevyvádza,“ hovorila Lina.

„A keď náhodou nevyvádza, určite sa mu aspoň čosi pritrafí. Ten chlapec naozaj nemá páru.“

No mama sa Emila zastala:

„S Emilom to nie je také zlé,“ tvrdila. „Dnes napríklad iba raz poštipal Idušku a rozliat smotanu, to je všetko... no a ešte, aby som nezabudla, naháňal mačku okolo kurína. Ale aj tak si myslím, že sa už trochu polepšil a upokojil.“

Treba uznať, že Emil nikdy nebol zlomyselný. A mal veľmi rád aj Idku, aj mačku. Lenže Idku musel poštipať, inak by mu nedala svoj maslový chlebič s lekvárom, a mačku naháňal celkom kamarát-

sky len preto, aby zistil, či vie behať tak rýchlo ako mačka. Škoda, že mačka to vôbec nepochopila.

Toto všetko sa stalo siedmeho marca. V tento deň bol Emil taký nezvyčajne poslušný, že iba jediný raz uštipol Idku, rozlial smotanu a naháňal mačku. Ďalej sa dočítate o iných dňoch, keď sa v Emilovom živote prihodilo oveľa viac, či už preto, že sám nejaké lapajstvo vyviedol, ako hovorievala Lina, alebo preto, že sa to jednoducho stalo. Lebo Emilovi sa vždy čosi pritrafilo. Tak začneme:

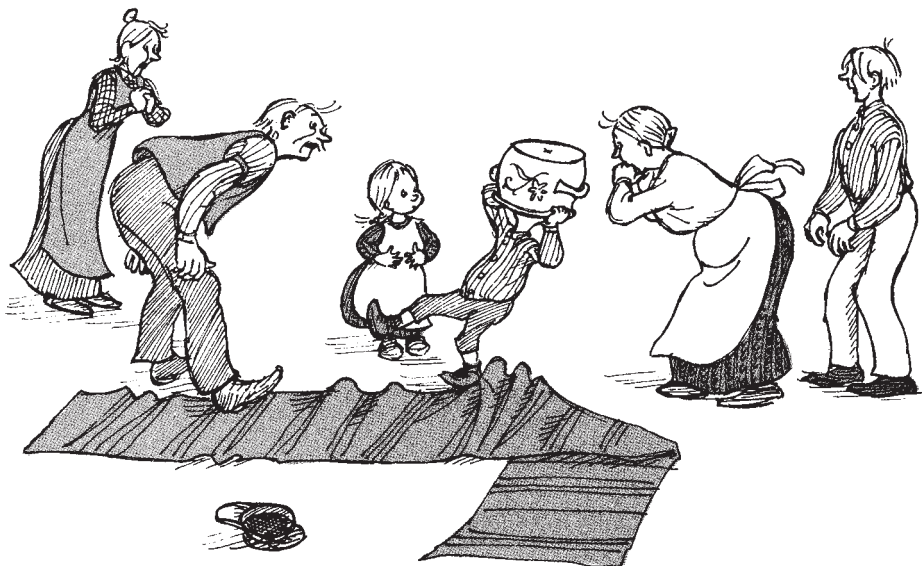
Utorok 22. mája Ako Emil vopchal hlavu do polievkovej misy

V ten deň mali na Katthulte na obed hovädziu polievku. Lina ju nabrala do kvietkovanej misy, všetci si posadali okolo kuchynského stola a jedli, najmä Emil. Polievky mal nesmierne rád, veď to aj bolo počuť, keď jedol.

„Musíš toľko sřkať?“ karhala ho mamka.

„Inak by som nevedel, že to je polievka,“ odvetil Emil, ktorý však vlastne povedal toto: „Ináč bych nevedzel, že to je poléfka.“ No my sa radšej pridřžajme spisovného jazyka.

Všetci jedli, koľko vládali, až sa misa vyprázdnila. Zostala už len kvapôčka, celkom na dne. No a presne na tento hlt si robil chůtky Emil, ibaže jediný spôsob, ako sa k nemu dostať, bol vopchať hlavu do misy a zvyšok polievky vysřkať. Emil nezaváhal a vzápätí sa z misy veľmi zvučne

ozývalo jeho mliaskanie. Keď bola misa prázdna, chcel vytiahnuť hlavu, no a predstavte si, *nešlo to!* Uviazol v mise. Emil sa veľmi zľakol a vyskočil od stola, takže napokon stál uprostred kuchyne s misou ako s prilbou na hlave. Siahala mu hlboko pod oči aj uši. Emil si ju sťahoval z hlavy a kričal. Aj Lina sa zľakla.

„Naša krásna misa,“ lamentovala. „Naša krásna kvetinková misa, kam budeme teraz dávať polievku?“

Keď trčí v mise Emil, už sa do nej nezmesť nijaká polievka, to pochopila, hoci inak nebola veľmi chápavá.

No Emilova mamka myslela väčšmi na chudáka Emila.

„Prepánajána, ako ho z nej vyslobodíme? Treba zobrať kutáč a misu rozbiť!“

„Čo si spochabela?“ ozval sa Emilov ocko. „Veď stála štyri koruny!“

„Teraz to skúsím ja,“ povedal Alfréd, ktorý bol veľmi silný a šikovný. Uchopil misu za obe uši, zaprel sa a zdvihol ju, ale čo sa nestalo? Emila zdvihol spolu s ňou! Naozaj v nej poriadne uviazol. A tak visel z misy a hompálal nohami, aby sa znova dostal na pevnú zem.

„Nechaj ma... pusti ma... nechaj ma, nerozumieš?“ kričal. Alfréd ho radšej pustil.

Teraz sa už všetci vážne znepokojili. Zhromaždili sa v kuchyni okolo Emila a premýšľali, ocko Anton, mamka Alma, Iduška, Alfréd aj Lina. No nikto z nich nevedel prísť na nijaký dobrý nápad, ako Emila vyslobodiť z misy.

„Pozrite sa, Emil plače,“ povedala Iduška a ukázala na dve veľké slzy, čo sa predrali spod okraja polievkovej misy a pomaly sa Emilovi kotúľali po lícach.

„No akurát,“ odporoval Emil. „To je predsa polievka.“

Odúval sa ako zvyčajne. Ved' čo už mohlo byť smiešne na tom, že ktosi trčí v polievkovej mise? A teraz si ešte skúste predstaviť, že sa z nej *nikdy* nedostane! Chudáčik Emil, kde len bude potom nosiť svoju „šiltofku“?

Emilova mamka svojho synčeka veľmi ľutovala. Znova sa načiahla po kutáč, že misu rozbije, no ocko zasiahol:

„Ani nápad! Misa stála štyri koruny. Radšej poďme k lekárovi do Mariannelundu. Určite mu ju bude vedieť stiahnuť z hlavy. Jedno je však isté:

za ošetrenie sa platí tri koruny, takže korunu na tom ešte zarobíme.“

Emilovej mamke sa ten nápad celkom pozdával. Ved' nie každý deň sa podarí zarobiť celučkú korunu. Len si predstavte, koľko všeličoho sa dá za ňu kúpiť, celkom iste aj čosi pre Idušku, ktorá musí zostať doma, kým Emil sa bude rozvážať po svete. Odrazu mal celý Katthult naponáhlo. Emila bolo treba prichystať, umyť a prezliecť do najlepších šiat. Pravda, učesať ho nemohli, ba ani uši poumývať, hoci to iste potreboval. Jeho mamka sa dokonca aj pokúsila vopchať ukazovák pod okraj misy, aby Emilovi uši aspoň vytrela, no skončilo sa to tak, že aj ona uviazla v mise.

„Neboj sa, vytiahneš si prst,“ povzbudzovala ju Iduška, no ocko Anton, aj keď inokedy býval väčšinou prívetivý, sa veľmi hneval.

„Kto by sa ešte chcel vopchať do misy?“ kričal. „Tak prosím, len do toho, radšej vytiahnem hneď rebriniak, aby sa do Mariannelundu dostal naraz celý Katthult.“

Emilova mamka mocne mykla rukou a prst si vyslobodila.